
ZPRAVODAJ SMIŘIC, HOLOHLAV A RODOVA

ROČNÍK : 1 9 9 0

VYŠLO : 25. duben 1990

ČÍSLO : 2

HOLOHLAVY - Na výsluní

(mv)

CHVÁLÍME

Mezi nejhezčí a nejupravenější ulice v našich sloučených obcích patří holohlavská ulice Na výsluní. V zájmu lepšího životního prostředí by i občané v ostatních ulicích měli usilovat o pěkný vzhled okolí svých domů – ne pro soutěž, ale pro potěšení!

Bylo jaro roku 1945 – končila strašná II. světová válka. Smiřická škola se musela vystěhovat a okupovali ji tzv. „národní hosté“ – utečenci před východní frontou, která se nezadržitelně valila na západ. „Národní hosty“ tvořily německé rodiny. S nimi přijeli i zajatci (většinou to byli Francouzi), kteří u nich pracovali jako dělníci v zemědělství a nyní při útěku byli kočími jejich povozů. Za těmito rodinami šly různé menší skupinky a v nich se ztráceli i různí zajatci. Ti využili každé příležitosti k tomu, aby se odpoutali od svých pánů. Na svůj vrub se snažili utíkat domů do své vlasti nebo do hor a lesů k partyzánům. Ve Smiřicích mezi takové uprchlíky patřili převážně francouzští zajatci. Se dvěma z nich jsem se důvěrněji seznámil i já. Byli nemocní a chtěli utéci. Nejdříve potřebovali důkladné lékařské ošetření. Oba chlapíky jsem proto jedné noci přivedl do ordinace MUDr. V. Pultra, který jim kromě potřebného ošetření poskytnul ještě jídlo a peníze na cestu. Odešli a zůstalo po nich jen několik fotografií. Jejich další osud mi není znám.

JARO ROKU 1945

Ale přišly i dramatičtější okamžiky. Fronta se blížila stále víc a před ní šly Pochody smrti. Stále jsou ještě dobří pamětníci, kteří vědí, co to bylo – pro ně jsou to nezapomenutelné chvíle. Pracoval jsem tehdy jako mladý praktikant ve smiřických mlýnech. Mlýny tehdy byly středem všeho, co se v kraji šustlo. Ať už šlo o černé mletí a nebo účinnou pomoc různým lidem. Pomáhalo se hlavně těm, kteří měli někoho ve vězení.

Jednoho dne jsme se dověděli, že naším krajem jdou pochody zajatců, kteří trpí nepředstavitelným hladem a všemi trýzněmi, které jen mohou doprovázet válečné zajatce. Proběhla krátká porada, jak by jim bylo možno pomoci a hned bylo rozhodnuto.

V první řadě nařídil Fanouš dodávku mouky všem smiřickým pekařům – v dostatečném množství. Pekaři se dali ihned do práce, aby napekli mimořádné množství chleba. Všichni svorně pekli, pomáhali jeden druhému a dílo šlo rychle od ruky. Mezitím byla neviditelným telegrafem zorganizována sbírka šatstva a obuvi a všechno se shromažďovalo ve mlýně. Pamatuji to jako dnes, jak nám různí i neznámí lidé nosili vše, co jen trochu mohli postrádat, pro ty, kteří za nás ještě nedávno bojovali. Lidé nosili i novou obuv, šaty, šály a rukavice – všechno se to náramně hodilo promrzlým a zbídačelým zajatcům. Sešlo se toho velká hromada. Řezníci dodali uzeninu i maso

a smiřický lihovar nás zásobil různými likéry. Každý přispěl tak, jak nejlépe a nejvíce mohl.

Byl večer a všechno bylo připraveno. Věděli jsme, že zajatci budou ráno ve Všeštarech. Všešarskému starostovi jsme zavolali, že ráno přijedeme a aby zařídil vše, co uzná za vhodné. Byl jsem tehdy ještě svobodný chlapec a bylo jednoduše rozhodnuto, že se zásobovacím konvojem pojedeme ráno do Všeštar já. Večer, trochu vzrušen, jsem šel brzy spát a ráno již ve čtyři hodiny jsem byl ve mlýně.

Zde již čekal povoz s koňmi. Se mnou jel dobrý, poctivý a naprosto spolehlivý chlap – Franta Pánek. Přisedl jsem a již se jelo. Na voze jsme měli naloženou celou sbírku šatstva a obuvi. Stavili jsme se u všech pekařů a zde naložili čerstvý voňavý chléb. Vyjeli jsme – za chvíli jsme již měli Smiřice za sebou. Státní silnice byla opuštěná, byla ještě tma a my jsme jeli pomalu do Všeštar. Každý z nás se zabýval v duchu svými úvahami a hlavně přemýšlel, jak to dopadne. Měli jsme na paměti, že v Kuklenách jedna paní hodila zajatcům housku a němečtí vojáci ji za to zle zřídili pažbou. Slyšeli jsme i jiné málo povzbuzující zvěsti o řádění Němců.

S prvním rozedněním jsme dorazili do Všeštar. Vyhledali jsme starostu, který nás zavedl k německému doprovodu zajatců. Již cestou jsme viděli prvé ubožáky, zde byli většinou Jugoslávci, Rusové a Angličané. Jako teď vidím, jak nemocné zajatce vezli na vozech vystlaných slámou. Moje úloha byla vcelku prostá. Německý doprovod jsem musel upokojit kořalkou a kusem masa a tím odvést jejich pozornost, abychom vše ostatní mohli předat zajatcům. Moje úloha se podařila, protože i Němci samotní již byli vyhladovělí, utahaní a hlavně morálně zdeptaní – v té době už i oni věděli, že válka je naprosto vyřešena. Stravu pro zajatce neměli a tak nakonec byli dokonce i rádi, že jsme se o zajatce postarali. Vždyť i oni sami se při tom „svezli“.

Při předávání naší pomoci jsme vždy jednali s jakousi samosprávou zajatců. Vím bezpečně, že darovaných šatů využilo mnoho zajatců k tomu, aby se mohli ztratit do lesů, kde zůstali až do konce války. V Habřině například byli Angličané, o které se vzorně staral pan Sehnoutka.

První úkol pomoci zajatcům byl zdárně splněn a vše bylo v pořádku předáno zajatcům. Druhý den se všechno opakovalo – pomoc jsme však tentokrát vezli do Rozběřic. Zase jsme vezli šaty, boty, svetry, chleba, pečivo – vše, co jsme mohli sebrat. I v Rozběřicích nás starosta zavedl k německému velení. Zde už předání neproběhlo tak hladce – Němcům se nelíbilo, že zajatcům předáváme civilní šaty. Tentokrát jsem jel s jiným kočím. Byl jím Josef Bozo. Dobrý chlapík z jižního Slovenska. Když se jej Němci na něco ptali, začal mluvit maďarsky. Když chtěl, nikdo se s ním potom nedomluvil. Svým příslovečným klidem dokázal kohokoliv přivést z míry. Vysvětlování tedy zůstalo plně na mně. Dalo mně hodně práce vydrmolit německy, že svou pomocí (i civilním ošacením) sledujeme pouze pomoc strádajícím lidem. Nakonec opět nejvíce pomohly láhve punče – vše zakryly a spokojenost byla naprosto všestranná.

„Pochody smrti“ pokračovaly dále. Vím, že podobné sbírky jídla i ošacení byly pořádány i v dalších místech. Telefonicky jsme zavolali na další místa zastávek pochodu a lidé všude pomáhali a dávali vše pro zmírnění utrpení. Zajatcům to pomohlo. Fyzicky i duševně se zotavili. Civilní oděvy jim pomohly „odpoutat se od nepřítele“. To bylo tehdy okřídlené rčení, které však mělo jiný význam. Zajatci – stateční chlapíci snadněji přežili poslední a stále ještě nebezpečné chvíle války. Přežili je v našich lesích a v době revoluce nám na oplátku pomáhali oni.

A to byly moje první jarní dny před 45 lety, které stále vidím jako dnes před sebou. Byly to chvíle krásné i smutné. Takové, že se na ně nedá zapomenout. Chvíle, které nás všechny spojovaly dohromady. Všichni jsme tehdy měli jen jeden cíl – všemožně pomoci při uspořádání konce války. Proto

jsme také pomáhali zajatcům, kteří procházeli naším krajem.

Pomáhali prostí lidé, lékaři, řemeslníci – všichni lidé dobré vůle. Všichni viděli blížící se svobodu, jejíž zrození bylo zapláceno krutou daní – životy mnoha našich spoluobčanů.

Ze vzpomínek

Jaroslava Litomiského, Praha

Z MOUDRÝCH MYŠLENEK:

I. Stone:

Když odmítnou zabít všichni, kdo potom povede válku? Nadlidé – generálové – politici?

T.G.Masaryk
čestný občan
Smiřic

2.

Pod stejným nadpisem vyšel článek v 1. čísle Zpravodaje 1990. Protože vztah našeho prvního pana prezidenta k našemu městu měl hlubší kořeny, chtěl bych tento článek doplnit a poněkud zpřesnit:

První kontakty s T. G. Masarykem vznikly ještě v době, kdy působil jako profesor v Praze. Seznámil se tehdy s Josefem Zemanem (již z minulých ročníků Zpravodaje víme, že je smiřickým rodákem a stal se zemským školním inspektorem pro zvláštní školy), který přispíval do jeho časopisu „Čas“. Přispíval tam hlavně zprávami o poměrech ve školství. Tento vztah trval velmi dlouho.

Dalším smiřickým občanem, který měl k panu prezidentovi Masarykovi blízko, byl Josef Vorel. Ten byl dlouholetým správcem hradních zahrad a přítelem komorníka Hrůzy. Do jisté míry patřil pan

Vorel do úzkého okruhu lidí, kteří byli u všeho. Pan Vorel proto mohl zasvěceně vypravovat historky o vztahu pana prezidenta k přírodě.

V jiné společenské rovině byla panu prezidentovi Masarykovi blízká Pavla Vachková, provdaná Osuská (narozena roku 1879 v rodině listonoše ve Smiřicích). Jejím manželem byl Dr. Stefan Osuský, který byl v zahraničí blízkým spolupracovníkem T. G. Masaryka a který se stal později československým velvyslancem v Paříži. Tento americký Slovák připravil sňatkem s Pavlou Vachkovou naše Národní divadlo o nadějnou zpěvačku sopranistku. Na to prý T. G. Masaryk nikdy nezapomněl a při oficiálních a zejména při neoficiálních návštěvách Osuských v Československu vždy paní Osuskou požádal „Tož, zazpívejte něco“. A zněly písně lidové i operní árie. Nikdy však nechyběly Masarykovy oblíbené písně „Teče voda, teče“ a „Ach, synku, synku“.

Naše město asi T. G. Masaryk nenavštívil. Přesto zde vznikl záměr postavit mu důstojný pomník. A byly i shromažďovány peníze. První přišli 10. října 1920 s návrhem Národní socialisté a z výtěžku divadelního představení složili 100,– Kč.

7. března 1925 se usnesla obecní rada, že každoročně složí 1 000,– Kč na fond, který byl účelově zřízen pro postavení pomníku TGM. Současně bylo náměstí u kostela, kdysi „tržní plac“, nazváno Masarykovo náměstí.

7. března 1935 byl T. G. Masaryk zvolen Čestným občanem města. Po projednání s prezidentskou kanceláří byl diplom čestného občanství předán do jeho rukou 23. dubna 1936 (to už nebyl prezidentem) na zámku v Lánech. Diplom v kožené vazbě navrhl akademický malíř J. Heřman a zpracoval umělecký knihvazač Čeněk Pempl.

Kronikář města ing. Lubomír Kupka

Začátky divadla ve Smiřicích

Z vyprávění pana Františka Svatoně v minulém čísle Zpravodaje jsme se dověděli, že ve Smiřicích byly aktivní spolky divadelních ochotníků. Jejich činnost se začala rozvíjet po první světové válce (po roce 1918).

Ve Smiřicích působil v té době divadelní spolek Jirásek, dramatický odbor Dělnické tělovýchovné jednoty (DTJ) a po založení církve československé zde působil i divadelní spolek Osvěta.

Pro úplnost a pro dokreslení kulturního života té doby – ve Smiřicích působil i pěvecký soubor Hanka a později bylo založeno sokolské loutkové divadlo pod vedením odborného učitele Petra Zahálky.

Hrávalo se v přírodě, v zámeckém parku a hostovalo se i v okolních vesnicích i městech.

Ochotníci ze spolku Jirásek si zvali pro obsazení svých her velmi často i umělce z pražských divadel.

Ve Smiřicích hostovali herci, které již většina z nás zná jen z filmů pro pamětníky: Jindřich Plachta, Jiří Dohnal, Eduard Kohout, Theodor Pištěk, Jaroslav Vojta, Antonie Nedošínská, Olga Scheinpflugová, Zdena Baldová (tu jsme mohli vidět 25. února v roli babičky ve filmu Páté kolo u vozu), Eva Vrchlická, Meda Valentová, Ota Sklenčka, Růžena Šlemrová a jistě i další.

Smiřičtí ochotníci spolku Jirásek hrávali dobré divadlo. Uvedení pražští herci, hostující ve Smiřicích, se sem rádi vraceli. Proto např. Eduard Kohout ve svém dopise napsaném 23. 9. 1929 na závěr píše: „Těším se upřímně na Smiřice a jejich obecnstvo.“

Podobný dopis napsal smiřickým i národní umělec Jaroslav Vojta. V dopise napsaném 21. února 1941 píše: „Těším se na Vás a na Smiřice, ke kterým mě váže mnoho vzpomínek.“ Jaroslav Vojta hostoval ve Smiřicích ve hře Červený mlýn. Díky paní Marii Šťastné ze Spojovací ulice ve Smiřicích můžeme našim čtenářům předložit důkaz o hostování Jaroslava Vojty ve Smiřicích v uvedené hře.

Na fotografii jsou stojící odleva: Ceral, správce Kukla, Votýpka (nebo Jindřich Krejčí?), Marie Šťastná, Jaroslav Vojta a Ludmila Klimešová. Sedící odleva jsou: Věra Vinklářová, Václav Šimek, Vlasta Šimová, Ladislav Bača a František Dušek.

Paní Marii Šťastné zůstala na tuto hru vzpomínka – fotografie národního umělce Jaroslava Vojty s vlastnoručním věnováním:

Kuchařce z Červeného mlýna

Jar. . Vojta

6/4. 41

Foto: Schönerer, Praha 20

Jaroslav Vojta

Z vystoupení Jaroslava Vojty v uvedené hře je známá nemilá příhoda, která postihla právě jeho. Během představení mu spadl na nos těžký obraz anděla. Při ošetřování nosu v šatně si Jaroslav Vojta postěžoval: „Já myslel, že anděl strážný je pro ochranu a on potvora byl nějaký nazlobený (Jaroslav Vojta to řekl lidově) a na mně se pomstil.“ Do Prahy pak musel jet s náplastí na nose. Jak je patrné z jeho dopisu, ani tato příhoda nezkalila jeho dobrý vztah ke smiřickým ochotníkům a ke Smiřicím.

Smiřické ulice ---

V mnoha městech naší republiky se postupně mění názvy ulic, náměstí i budov. I ve Smiřicích již padlo několik návrhů. Proto jsme již v minulém čísle napsali úvahu o oprávněnosti změny nebo ponechání názvů. Dnes přinášíme pokračování:

ZEMANOVA ul.

nese jméno významného pedagoga – místního rodáka. I to za války nacistům vadilo. Proto se do roku 1945 tato část města jmenovala „Mezimostí“.

HANKOVA ul.

Tato ulice byla vlastně vyústěním ze Smiřic do Hořiněvsi. Proto je zde jméno velkého slávisty a nešťastného člověka Václava Hanky (rodáka z Hořiněvsi).

ul. EDUARDA KARLA

Tenhle smiřický kluk z chudého řeznictví (dnes to zní jako pohádka – chudé řeznictví, že) se uplatnil jen díky dobročinnosti. Kreslířského nadání (až kreslířské posedlosti) si všiml Dr. Jedlička. Opatřil (dát nemohl – neměl) peníze a stipendium. Pilný Edík se stal později učitelem mistrů – Švabinského, Švengsbíra, Boudy a dalších. Eduard Karel vyryl dle návrhu Maxe Švabinského první Masarykův portrét na československé známky.

JIRÁSKOVA ul.

Jméno významného českého spisovatele. Protože ve svých dílech zachytil významná období našich dějin, za okupace musela mít tato ulice název „Školní“.

JEDLIČKOVA ul.

Tato kratičká ulice k Požární zbrojnici nese název poctivého Čecha, nadaného spisovatele a moc hodného doktora – Dr. Otakara Jedličky. Dobrota a obětavost mu rozbily manželství. Nechápatelci žena ho ještě ožebračovala. A jeho obětavost ho zabila. Ač sám nemocný, jel v mrazech k pacientovi na vesnici. Zápal plic a rychlá tuberkulóza – zůstala jen vzpomínka a jméno ulice.

NÝVLTOVA ul.

má jméno po páteru Aloisu Nývltovi, který byl holohlavským děkanem. Proč byl jmenován čestným občanem, již není dnes zřejmé. Snad proto, že byl děkanem a církev byla v té době stejně vlivná, jako ještě nedávno strana.

O město se rozhodně více zasloužil Vincenc Nievelt – snad lékárník, občas 1. radní. Byl i zakladatelem

Městské spořitelny Smiřické – prosperujícího peněžního ústavu, který vytvořil značnou část majetku města.

ŽIŽKOVA a HUSOVA ul.

Tato dvě jména nám jsou všem dobře známá. Žižkova ulice zde již byla dávno a k ní rozhodně patří i ulice Husova – tak se patří. Husova ulice patří mezi „nejmladší“.

HANZOVA ul.

Proč Hanzova? Primář MUDr. František Vojtěch Hanza se věděním a prací domohl značného majetku. Tehdy – za c. a k. Rakouska k tomu tyto vlastnosti stačily. Nemuselo se krást národu, aby bylo na vily, paláce a revíry. Značnou část svého majetku MUDr. Hanza odkázal na výstavbu nemocnice pro Smiřice a Holohlavy – jednalo se o částku 100 tisíc Kč (16,4 tisíc zlatých). Obce se tenkrát nemohly dohodnout a dát od roku 1867 dohromady další kapitál. Nakonec si nadaci rozdělily. Holohlavy svou část použily na stavbu školy uskutečněnou v roce 1931. Smiřice ve stejném roce postavily za svůj díl kapitálu Masarykův dům – původně jesle, školka a mateřská poradna – později malá školní budova. Část nákladů na stavbu tohoto domu hradil Masarykův fond sociální péče. Jak jsme již informovali, budova je již od podzimu 1989 zbořena.

ul. kpt. JAROŠE

Hrdina a bojovník, který byl se stovkami a tisíci dalších obětován Stalinově ideji, že ten, kdo je statečný a vzepře se jednomu zlu, by se podruhé mohl vzepřít i zlu druhému. Proto hektakomba u Dukly, zastavení armád před bojující Varšavou a nechuť spojit se s gen. Golianem a Viestem ve Slovenském národním povstání. Rozhodnutí bylo jasné – čím více padne poctivých hrdinů, tím méně jich bude nutno likvidovat později.

SELIGEROVA ul.

Antonín Seliger – 21letý partyzán, který padl v Jestřebích horách 9. května 1945 – tedy v době, kdy se již celá Evropa radovala z konce druhé světové války.

Pod bustou na hřbitově můžeme přečíst: „Jsem partyzán! Kdo je víc? Tvrdou osmahlou mám líc a z očí pomsta plane! Ať zítra se mnou cokoliv se stane, náš národ musí žít! Vlast volala, já šel.“ Ať jeho památka je zachována ve jménu ulice.

KOMENSKÉHO ul.

patří ke vznikajícím ulicím. Ale takové jméno ulice již ve Smiřicích bylo. Jmenoval se tak kousek ulice Jiráskovy – od Palackého ulice k „Obci“. Název byl logický – souvisel se školou, ale zanikl.

To byla jména ulic, u kterých bylo použito jmen osob. Jsou to jména lidí, kteří působili ve Smiřicích, ale i jména osobností celostátního významu. Jména ulic však využívají i bývalých místních názvů, vyjadřují kudy nebo kam vedou:

KRŠOVKA

Hned tento zkomolený název připomíná, že tudy dříve vedla poslední cesta člověka – na krchov (na hřbitov) k holohlavskému kostelu. Kdysi to byla nepatrná ulička chudých domků a dnes je to jedna z nejhezčích ulic města.

LABSKÁ, SPOJOVACÍ, PŘÍČNÁ a CUKROVARSKÁ ul.

Jména těchto ulic věčně souvisejí se svým umístěním ve městě.

LIDICKÁ ul.

by se mohla jmenovat po stovkách vesnic vyvražděných ve všech válkách, co kdy byly. Vždyť genocida nezačala fašismem. Znaly ji všechny církve středověku, armády od starověku a používali ji

Španělé, Holanďané, Angličané i Američané proti domorodcům. I sovětské vládě nebyla cizí – Ukrajinci a Bělorusové by mohli vyprávět o tom, co je to „golokost“. Proto, a na výstrahu před veškerým násilím a totalismem „Lidická“.

ul. 9. KVĚTNA

byla nazvána po dni, kdy skončila II. světová válka v Evropě. To je hezký den – a správný kmotr.

SPOŘILOV

vyjadřuje vlastnost těch, kteří ukládali korunu ke koruně své úspory. Proto si potom za účinné pomoci „Spořitelny smiřické“ nechali (všimněte si toho – nechali) postavit své skromné domky. Ti se ještě tenkrát nebáli měnových reforem, inflací a jiných metod úhrady státního bankrotu.

OHRADY

Zde skutečně dříve byly ohrady – byly to ohrady na rozsáhlých pastvinách pro dobytek.

MLÝNSKÁ ul.

Co říci? Mlýn tam stával nejméně od 15. století. Nejsem si zcela jistý, ale mám dojem, že buď část této ulice (možná i celá) se jmenovala „Mautnerova“. Toto jméno by se zde mělo opět objevit. Zasluky rodiny Mautnerů o město a jeho lidi byly veliké. Dodnes je v užívání dům, kde byla zřízena školka pro smiřické děti (jedna z prvních v Čechách) a pro staré, chudé a bezmocné „špitál“ i se značnou nadací (Pozn. redakce: jde o dům čp. 111 zvaný dříve „chudobinec“). Dnes rodinu Mautnerů – původně židovskou – připomíná pouze náhrobek na vídeňském hřbitově.

ZAHRADNÍ a JABLOŇOVÁ ul.

Jak již sám název napovídá, Zahradní ulice vznikla v místě, kde bývaly dříve zahrady – dnes je to také jedna z nejhezčích ulic ve Smiřicích. A „Jabloňová ulice“ je už na katastru Holohlav a ta teprve vznikne na místě zahrad. Jde o ulici, která bude souběžná s ulicí Na lávkách.

ZDERAZ

Dnes už to může vypadat nepravděpodobné, ale zde bývala dříve vesnice, kterou její obyvatelé opustili začátkem protireformace. Kdyby tam dnes nebyla farma, tak by vesnici mohli osídlit novodobí exulanti, kteří ze Smiřic odešli v době od roku 1948 do roku 1989.

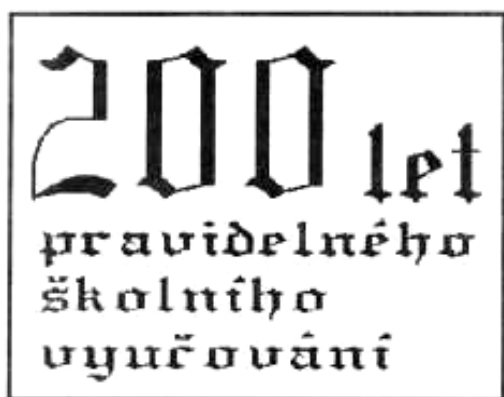
Snad jsem na nikoho a na nic nezapomněl. Ale kdyby, člověk je omylný. Prosím čtenáře, omluvte a opravte mě.

Děkuji Vám,

ing. Lubomír Kupka, kronikář Smiřic

JAN MASARYK O SVOBODĚ:

Víte, člověk vlastně nepotřebuje moc ke štěstí. Chce mít domov, chleba s máslem, tu a tam sklenici piva, ženu, kterou má rád a která má ráda jeho, děcka, nějakou tu práci, kterou má rád a která je užitečná, a zdraví. Člověk nemusí být zahraničním ministrem, aby byl šťastný, ale nejvíc ze všeho člověk potřebuje svobodu. Chce volně dýchat. Je nešťastný, když se s ním oře, když nemůže okopávat zahrádku, jak on sám chce, když mu kážou, aby pěstoval mrkev, zrovna když se těšil na kedlubny, když nemůže vychovávat děcka, jak sám chce, když nad ním někdo stojí s rákoskou, nebo s kanónem a hlídá ho na každém kroku. Já sám mám pochybnosti o tom, že by totalitní režimy dokázaly dát každému soukromý bazén s vlastní helikoptérou, nikdy nedají lidem víc štěstí, dokud je budou okrádat o jejich svobodu.

Z reprodukce velmi staré předlohy je patrný dřívější vzhled smiřické školy a prostranství před ní.

Pod vedením odborného učitele Petra Zahálky účinkoval při smiřické škole početný pěvecký soubor. Tento snímek byl pořízen v upomínku na oslavu Bedřicha Smetany a Antonína Dvořáka 21. května 1944. Snímek nám zapůjčila paní Vlasta Černá.

Od minulosti školy k dnešku: RADON A GAMA ZÁŘENÍ VE ŠKOLE

Protože je řeč o škole, nejdříve malý výklad: Člověk je odjakživa vystaven radioaktivnímu záření. Od počátku to bylo záření přicházející z vesmíru, záření vycházející ze zemské kůry i z přírodních radionuklidů obsažených v lidském těle. V tomto století se k těmto zdrojům záření přidalo záření vyvolávané lidmi – např. při rentgenovém vyšetření, při používání umělých radioizotopů v lékařství a v národním hospodářství apod.

Teprve nedávno se přišlo na to, že nejzávažnější ozáření lidí způsobuje radioaktivní plyn radon – v podstatě jde o jeho dceřiné rozpadové produkty, které se v různé míře vyskytují ve směsi ve všech místnostech budov, ve kterých žijí a pracují lidé.

CO JE RADON?

Radon je přírodní radioaktivní plyn, který je prakticky všudypřítomný. Bezbarvý plyn bez chuti, bez zápachu a chemicky netečný. Je produktem radioaktivní přeměny izotopu radia. Radium je zase výsledkem radioaktivní přeměny uranu, který je v různé míře obsažen v zemské kůře.

Radon jako každý plyn snadno proniká různým prostředím a ve vzduchu se rychle rozptýluje. V uzavřených prostorách – v uzavřených místnostech bytů, kanceláří, ve třídách škol i v provozovnách se hromadí. S poločasem 3,8 dne se radon rozpadá na další radioaktivní prvky, které se souhrnně označují jako dceřiné produkty radonu. Ty se zachycují na drobných prachových částicích. Pokud lidé pobývají v těchto místnostech, vdechují tyto částice. Částice se usazují v průduškách a plicích a ozařují místní tkáň. Trvalé působení zářením může pochopitelně ovlivnit zdravotní stav člověka – spolu s ostatními faktory (mezi ně patří především kouření!) může být příčinou vzniku rakoviny plic v pozdějším věku.

ODKUD SE RADON BERE?

Pokud je v zemi hornina s vyšším obsahem uranu, trhlinami a prasklinami v zemi proniká plyn na povrch a proniká i do budov.

Zdrojem radonu je i stavební materiál – ve dřevě je výskyt téměř nulový, malý je i z cihel.

PROČ O RADONU V ČLÁNKU O ŠKOLE?

Již v roce 1987 byly v několika místnostech školy umístěny detektory stop pevné fáze. Detektory obsahují fólii KODAK, ve které se dlouhodobě (po dobu jednoho roku) zaznamenávají stopy záření alfa, které vysílá radon a jeho produkty. Těmito detektory bylo ve škole zjištěno, že naměřené hodnoty ve staré školní budově(!) překračují normu.

Protože uvedené škodliviny jsou plynného charakteru, dají se odstraňovat větráním. Proto byl vydán příkaz k důkladnému větrání prostor školy. V březnu 1989 byly požadavky na větrání zpřísněny – větrat se musí ještě více – v zimě během každé přestávky, při teplejším počasí trvale.

Na začátku letošního roku (1990) bylo provedeno ve škole další měření. S výsledkem tohoto měření byli v Okresní hygienicko-epidemiologické stanici v Hradci Králové seznámeni za Městský národní výbor p. Václav Klimeš a p. Stanislav Vajnlich a za základní školu ředitel Jeroným Lissník.

Bylo dohodnuto:

- 1) Městský národní výbor a ředitelství základní školy ve Smiřicích budou informovat veřejnost a rodiče dětí o problematice výskytu radonu a gama záření ve staré školní budově. Proto tak činíme i na stránkách našeho Zpravodaje.

Radon se dostává do prostor školy z podlaží a protože budova není podsklepena, jsou tyto hodnoty největší v přízemí velké budovy.

Gama záření se vyskytuje naopak více v 1. a 2. poschodí staré školní budovy. Toto záření vychází

zřejmě z podsypů podlah, kde je škvára(!). Vzorky podsypů byly odebrány a jsou odeslány k přeměření.

- 2) Nejpozději do 3 let budou provedena stavební protiradonová opatření podle odborného návrhu Pozemních staveb.
- 3) Do doby definitivního vyřešení platí závazný pokyn k intenzivnímu větrání objektu.
- 4) Bude provedena analýza vzorků podsypů podlah. Na základě výsledku analýzy bude případně provedena výměna podsypů.

Městský národní výbor bude muset předložit harmonogram pro řešení bodů 2 a 4.

Na snímku vlevo je vidět budování ateliéru v podkroví lidové školy umění v Jiráskově ulici (bývalý hostinec U křepelek). Na snímku vpravo vidíme navážení panelů pro výstavbu stravovacího pavilónu na místě bývalé „malé školní budovy“.

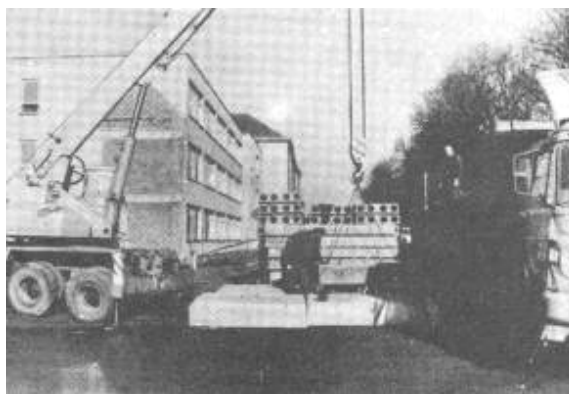

Foto: Václav Prostředník

Četli jsme za vás...

NÁVRH NOVELIZACE ZÁKONA č. 29 – 1984 Sb.:

Citovaný zákon pojednává o soustavě základních a střední škol (školský zákon). V nových společenských a ekonomických podmínkách stojí před naší společností závažný úkol – vytvořit novou školskou soustavu, která by byla schopna vychovávat a vzdělávat mladou generaci v duchu současného poznání a v souladu se zásadami vlastnictví, humanity a demokracie.

Mezi nejzávažnější změny v novém školském zákonu patří:

- Povinná školní docházka se zkracuje z deseti na devět let – to by umožňovalo, aby již žáci dnešního 7. postupného ročníku dokončili povinnou školní docházku na základní škole. Ti žáci, kteří nebudou letos umístěni do škol nebo do odborných učilišť, dokončí již příštím školním rokem na některé základní škole svou docházku. Ve Smiřicích zatím ne.
- Odstraňuje se jednotná škola a zavádí se diferencované vzdělání podle schopností žáků – žáci budou do tříd a do škol rozdělováni podle svých schopností. Nadaní žáci budou moci po

absolvování prvního stupně základní školy přejít do osmiletého gymnázia.

- Základní škola bude mít devět postupných ročníků – zatím nebylo definitivně rozhodnuto, jak bude základní škola členěna: 1. varianta – 5 ročníků prvního stupně a čtyři ročníky druhého stupně a 2. varianta – 4 ročníky prvního stupně a 5 ročníků druhého stupně. Oba stupně základní školy na sebe navazují. Úkolem základní školy je připravovat žáky pro další studium a praxi.
- Novinkou nového školského zákona je i to, že se dosavadní školská soustava v souladu s politickým a ideovým pluralismem doplňuje o soukromé a církevní školy.

Naši veřejnosti je již známo, že byla ve školách zrušena povinná výuka ruskému jazyku. Žáci se mohou podle svého zájmu přihlásit k výuce některého světového jazyka. I na zdejší škole byl proveden průzkum zájmu s tímto výsledkem:

třída	anglický jazyk	německý jazyk	ruský jazyk
5.	59	47	2
6.	58	38	5
7.	55	48	9
8.	43	64	11
Celkem:	215	197	27

Ruskému jazyku vyučovalo dosud na škole 5 učitelek, které k tomu měly potřebnou kvalifikaci. Vzhledem k posunu zájmu žáků o jiné cizí jazyky, musí se učitelé věnovat rekvalifikaci – studiu dalšího světového jazyka. Výuka německého jazyka bude zabezpečena. Angličtina?

(mv)

Už do dal postavit smiřickou kapli?

V minulém čísle Zpravodaje jsme vděčně vzpomněli na rod Šternberků. Vždyť právě jim město vděčí za nejlepši barokní stavbu na sever od Alp – za zámeckou kapli.

První historickou postavou, která nosila na svém štítě zlatou osmicípou hvězdu v modrém poli, byl Diviš z Divišova z doby kolem roku 1220. Jeho syn postavil hrad, který nazval podle rodového

znamení Šternberk (Stern = hvězda). Jeho potomci se již nazývali Šternberkové. Tento rod se rozrostl do mnoha odnoží. Jedna jeho odnož vlastnila na přelomu 17. a 18. století smiřické panství. Šternberkové si dokázali zachovat až do 19. století přední místa v českém politickém a veřejném životě. Jak nám napsal do Zpravodaje místní kronikář ing. Lubomír Kupka, hrabě Václav Vojtěch ze Šternberka kandidoval ještě v roce 1909 za Smiřice.

S další informací, vztahující se ke smiřické kapli a k rodu Šternberků, se nám znovu přihlásil pan Jaroslav Mach z Černožic:

DOSLOV:

Členům Klubu čtenářů se v minulém roce (1989) dostala do rukou „Česká touha cestovatelská“, v níž najdeme cestopisy, deníky a listy ze 17. století. Dočteme se zde o Kryštofu Harantovi, Heřmanu Černínovi, Václavu Budovcovi a o dalších.

Nás však zaujme to, že v roce 1662 se vydali na cesty tři bratři Šternberkové. Na straně 294 se dočteme:

Na počátku šedesátých let dovršili tři bratři ze Šternberka, vnukové Adama ze Šternberka – nejvyššího purkrabí pražského v době českého protihabsburského povstání, svou výchovu „kavalírskou jízdou“ po Evropě. Jmenovali se VÁCLAV (BALTAZAR) VOJTĚCH (zemřel roku 1708), JAN NORBERT (zemřel roku 1678) a IGNÁC KAREL (zemřel roku 1700).

První dva odjeli s preceptorem doktorem Pipiem 9. června 1662 do Lovaně, kde se zdržovali na univerzitě do 11. května 1663. Poté postupně navštívili Nizozemí a Anglii a odtud se vydali do Francie. V Lovani se k nim patrně připojil třetí bratr, s kterým potom procestovali Francii a Itálii. Z této cesty vzniklo celkem pět cestopisů, z nichž čtyři byly napsány česky a jeden latinsky. Poznámky z cesty si zaznamenával Václav Vojtěch – později vysoký úředník zemské správy a tvůrce dvou pražských paláců. Podle poznámek sepsal cestopis jeden z jeho služebníků. Nicméně šternberský cestopisný sborník patří k vrcholům české cestopisné tvorby a zasloužil by si vydání ve své úplnosti.

Poznámka:

Tyto šternberské cestovatele snad ani není nutné čtenářům Zpravodaje představovat. VÁCLAV VOJTĚCH – jak už víme, byl poručíkem mladičského majitele smiřického panství a s velkou pravděpodobností i iniciátorem stavby smiřické zámecké kaple. JAN NORBERT (předčasně zemřelý) byl manželem Isabely Magdaleny, která roku 1685 koupila smiřické panství. IGNÁC KAREL – strýc byl třetím ze šternberských „tří králů“.

Výše uvedený cestopis jen potvrzuje naši domněnku o zcestovalosti, vysokém vzdělání a estetické vyspělosti Václava Vojtěcha. Potvrzuje vlastně to, co již víme.

Proto nás nemohla překvapit ani zpráva uveřejněná v denním tisku 29. června 1989, že stavebníkem „barokního skvostu – trójského zámku v Praze“ byl vzdělaný a ambiciózní šlechtic se značným rozhledem, získaným již v mládí při cestách po významných kulturních centrech Evropy, (nám dobře známý!) Václav Vojtěch ze Šternberka. Z uvedené novinové zprávy jsme se také dověděli, že byl rekonstruovaný zámek Trója slavnostně otevřen a že pro tuto příležitost byla vydána barevná publikace Zámek Trója.

Z publikace se dovídáme, že se Václav Vojtěch pustil do stavby ve svém zralém věku v roce 1679. Na stavbě pracovalo 100 pracovníků. Tento počet prozrazuje snahu o urychlení stavby díla. Rychlé tempo výstavby narušila morová epidemie v roce 1680. Stavba zámku se tím protáhla téměř do konce života Václava Vojtěcha.

Zde se nám vnucuje myšlenka, zda zdržení stavby smiřické kaple nebylo zaviněno strachem z morové epidemie. Zároveň je patrné, že studium životopisu Václava Vojtěcha ze Šternberka by nám mohlo přinést ještě i další dosud neznámé informace o smiřické kapli.

V srpnu roku 1989 zaznamenal

Jaroslav Mach, Černožice

Poznámka redakce:

V Praze prý žije jeden Dr., který se o historii rodu Šternberků zajímá z toho důvodu, že ze stejného rodu pochází jeho paní!?

Smiřický ŠTERNBERK

V přehledu o názvech smiřických ulic je uvedena i ulice U stadionu. Jedná se o ulici, která prochází za malým stadionem. Kronikář ing. Kupka o ní píše: „Ulice U stadionu se asi původně nejmenovala nijak. V roce 1909 kandidoval za Smiřice do zemského sněmu hrabě Václav Vojtěch ze Šternberka. Vyhral volby, byl vlastenec, vědec a slušný člověk. To bylo v oné době důležité. Byl poctěn návrhem na pojmenování ulice – vlastně nábreží. Od té doby donedávna „Šternberkovo nábreží“. Dnes už to dávno není nábreží a nedávno ne Šternberkovo. „U stadionu“ zní také pěkně.“

V době před asi 60 lety byla jmenovaná ulice velmi důležitou – tudy se přijíždělo do Smiřic od

východní strany. Malým stadionem protékalo rameno Labe – proto Šternberkovo nábřeží. Dostatečně dosvědčující je i reprodukce velmi staré zažloutlé fotografie (vlevo). Na některých tabulkách s popisným číslem domů v této ulici najdeme ještě dnes označení „Na Šternberku“. Nejen p. František Svatoň v článku Labe, ale i jiní starší občané Smiřic této části dodnes říkají „Štemberk“.

Našim smiřickým čtenářům dáváme k úvaze: Honosíme se hodnotnou stavbou zámecké kaple. V uveřejněném seriálu Kdo dal postavit smiřickou kapli? jsme se dověděli, že to byli Šternberkové. Když v Čechách je Český Šternberk a na Moravě je město Šternberk, proč by Smiřice nemohly mít svůj (smiřický) Šternberk? Tímto názvem by mohla být nazvána oblast malého stadionu a jeho okolí (viz archivní fotografie vpravo). Protože tato oblast – i když oddělena silnicí – sousedí se zámeckým parkem i se zámekem, určitě název Šternberk (Na Šternberku) lépe vyhovuje než název U stadionu. Oficiálně byl název U stadionu dán teprve v době ne tak dávne jen proto, aby zmizelo jméno šlechtického rodu.

Vrácením původního označení bychom mohli vzdát dík těm, kteří se určitým dílem (aspoň myšlenkou a finančně) podíleli na zvelebení této části města v minulosti.

(rč)

SKAUTING

Ve vývěsní skříňce Svazarmu na zdi prodejny se zeleninou se objevilo nové označení JUNÁK. Z vystavených materiálů se dočteme (a dosti pamětníků si vzpomene), že tato organizace měla ve Smiřicích v době největšího rozmachu početnou členskou základnu. Bývalí členové se rozhodli znovu (pokolikáté už?) obnovit činnost.

Proto jsou svoláváni na pomoc všichni bývalí vedoucí. Setkají se v dnešní rybářské klubovně, která stojí v místě, které bývalo všeobecně známé pod názvem „Skauťák“. Účelem prvních setkání je registrace zájemců.

Kdy vzniklo toto hnutí? Toto celosvětové hnutí vzniklo na přelomu 19. a 20. století ve Velké Británii a ve Spojených státech amerických. Jako zakladatelé jsou uváděni: britský generál sir Baden Powell a americký spisovatel, malíř, pedagog a znalec přírody Ernest Thomson Seton.

Tito dva založili první skautské kolektivy, ve kterých využili zájmu mládeže o život v přírodě jako výchovného prostředku. Skautské hnutí je dnes celosvětové – existuje ve více než 100 zemích a sdružuje okolo 16 milionů členů.

Výchovný program skautů propaguje život v přírodě, výchovu k mravnosti a lásce k bližnímu, k pravdomluvnosti, věrnosti... Vede k výchově čestného a charakterově pevného jedince. Snaží se k tomu dojít nenásilným způsobem na základě dobrovolné kázně v kolektivu.

U nás začal propagovat skauting Antonín Benjamin Svojsík, který se s touto výchovou mládeže setkal při svém zahraničním zájezdu. Skautské hnutí upravit pro naše podmínky a v roce 1912 založil

organizaci „JUNÁK – ČESKÝ SKAUT“. Činnost této organizace byla přerušena v době 1. světové války (1914–1918), v době okupace hitlerovským Německem (1939–1945) a zastavena byla činnost v roce 1948. V roce 1968 byly snahy o vzkříšení činnosti, ale práce byla znovu přerušena.

V době, kdy ve škole končí činnost Pionýrská organizace Socialistického svazu mládeže (na zdejší základní škole ke dni 30. června 1990), se tedy znovu hlásí ke slovu hnutí pro mládež JUNÁK – SKAUT. Činnost pionýrské organizace často trpěla nedostatkem vhodných oddílových vedoucích. V této souvislosti je nutno říci, že skauting uspěje jen tehdy, najde-li ochotné a schopné vedoucí, kteří naší mládeži věnují svůj čas.

Jak vyznělo z úst několika našich dnešních význačných osob a státníků, mravní úroveň u nás v uplynulém období poklesla. Proto bude třeba i pro mravní výchovu dětí a mládeže udělat co nejvíce. Přejme proto této organizaci mnoho úspěchů.

ZE ŠKOLNÍCH ODPOVĚDÍ

Největší město na Slovensku je Bratislava. Větší jsou tam jen Vysoké Tatry.

Karel IV. měl čtyři ženy, z nichž žádná nesměla na Karlštejn.

Husité dokázali porazit své nepřátele zpěvem a smíchem.

Před prvními automobily musel v Praze kráčet muž s červeným praporkem. Dnes se rychlost automobilů poněkud zvýšila.

Karlův most je typickou ukázkou toho, jak u nás žili svatí v době baroka.

PRÉMIOVÉ SPOŘENÍ MLADÝCH

**Další
zvýhodnění
prémiového
spoření
mladých**

s Českou státní spořitelnou

PRO SPOLEČNOU CESTU

od 1. dubna 1989

● **se prodloužila věková hranice účastníků**

dnes mohou v PSM spořit mladí lidé ve věku od 14 až do 30 let

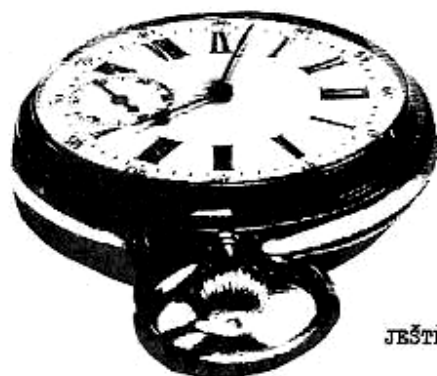
● **zvýšila se horní hranice úlozek**

nyňi lze měsíčně spořit 100 až 1000 Kčs a výši této úložky lze libovolně měnit

● **zrušili se pevný termín pro zahájení cyklů**

do PSM je možné se přihlásit kdykoli během roku

Podrobnější informace poskytnete každá naše pobočka.

- Není dobré začátek spoření odkládat. Možná, že zatím máte jiné zájmy a starosti než je založení rodiny, ale ono to také přijde a potom už by bylo pozdě. Konečně, vždyť mít určitou finanční rezervu není nikdy zbytečné. Prémiové spoření mladých je vaše příležitost jak si postupně a bez omezování svých potřeb takovou rezervu vytvořit.
- Výši úložky lze v průběhu spoření kdykoli snížit nebo zvýšit bez předběžného projednání se spořitelnou.
- Spoření trvá pět let a každý rok musíte ušetřit nejméně 1 200 Kčs.
- V závažných případech (mateřská dovolená, základní vojenská služba) je možno se dohodnout o přerušení spoření až na 24 měsíců.
- Vkladní knížka PSM je knížka na jméno - s vkladem může disponovat jen ten, na jehož jméno knížka zní.
- Úložku lze složit i jednorázově i na dobu 12 měsíců.
- Na konci cyklu připíše spořitelna podle výše průměrných úložek premií ve výši 500 až 5 000 Kčs.

Iva Rousková
pobočka České státní spořitelny Smičice

JEŠTĚ MÁTE ČAS SE PŘIHLÁSIT K PRÉMIOVÉMU SPOŘENÍ MLADÝCH !

víte, že ...

rozborem vzorku vody ze smiřického městského vodovodu bylo zjištěno, že voda svými chemickými vlastnostmi t. č. neodpovídá ČSN (čs. normě)? Požadavek ČSN překračuje obsah dusičnanů a železa. Bakteriologické vlastnosti t. č. vyhovují.

MAMINKY,

vzhledem k obsahu 52,0 mg NO₃/l (množství dusičnanů v 1 litru vody) je voda z městského vodovodu nevhodná k přípravě kojenecké stravy!

ROZBOR VODY

A. OBJEDNATEL
VAK ZAV. O2 Provoz vodárna Vedoucí Marek

B. VŠEOBECNÉ ÚDAJE

1	Druh vody	pitná	6	Den odběru	5.2.1990
2	Převod vody	vodovod	7	Hodina odběru	
3	Obnažení místa	Smiřice - vývažovna	8	Počasí v době odběru	
4	Vzorek odebrán	p.s.	9	Yubíli vlastnosti vody	čirá
5	Obnažení vzorku	427	10	Účel rozboru	kontrolní

C. VÝSLEDEK ROZBORU

1	Teplota vody °C		20	Železo		4a	Alkalita - CaCO ₃ mg/l	
2	pH	6,7	21	Pach		4b	Alkalita - HCO ₃ mg/l	
3	Kyselota mval N-HCO ₃ /l		22	Zbytkový chlor mg Cl ₂ /l	0,1	4c	Alkalita - CO ₃ mg/l	
4	Alkalita mval N-HCO ₃ /l	7,25	23	Zbytkový křemík mg SiO ₂ /l		4d	Alkalita - OH mg/l	
5	CO ₂ - volný mg/l		24	Fluoridy mg F ⁻ /l				
6	CO ₂ - vázaný mg/l	159,5	25	Teplota vzorku °C		39	Agar 37°C	0
7	CO ₂ - kyselinový mg/l		26	Odpařek mg/l		40	Agar 20°C	0
8	Oxidovatelnost mg O ₂ /l	0,32	27	Stráta živinám mg/l		41	Coliformní b. /100ml	0
9	Tvrdost celk. °H	25,76	28	Křemík mg SiO ₂ /l		42	Sarage	-
10	Tvrdost uhlik. °H	20,3	29	Nobéle mg Mg ²⁺ /l		43	Cytophagocyt. t.	
11	Tvrdost neuhl. °H	5,46	30	Železo mg Fe ²⁺ /l		44	Enterofoky /100ml	0
12	Železo mg Fe ²⁺ /l	0,4	31	Podporožňant mg PO ₄ /l				
13	Mangan mg Mn ²⁺ /l	0,04	32	Chuť		45	Reducenti /ml	
14	Amoniak mg NH ₄ /l	0,08	33	Kyselý p/l		46	Producersi /ml	0
15	Chlorid mg Cl ⁻ /l	50,0	34	Herl. záření mg/l		47	Konsumenty /ml	0
16	Dusitany mg NO ₂ /l	0	35	Herl. šíření				
17	Dusičnan mg NO ₃ /l	52,0	36	Roztupění kysel. mg/l				
18	Prodyšet (M.S. cm ⁻¹)	812	37	Ber. mg/l				
19	Barva mg Pt/l	5	38	Chrom				

D. POSUDEK VZORKU : Uvedené chemické vlastnosti t. č. ^{NE} vyhovují
ČSN 830611. Požadavek ČSN překračuje obsah ^{dusičnanů, železa}.....
Uvedené bakteriolog. vlastnosti t. č. ^{NE} vyhovují
ČSN 830611. Požadavek ČSN překračuje obsah
Vzhledem k obsahu 52,0 mg NO₃/l je ^{NE} vhodná k přípravě kojenecké stravy
Vzhledem k uvedeným vlastnostem ^{NE} odpovídá voda ČSN 830611.

DATUM: 19.2.1990 VEDOUcí LABORATOŘE VŠVAK: Hroneš

vichřice ničily...

Čerstvý vítr zavál v naší republice v politickém životě a i události jsou až bouřlivé. Tomu jako by se chtělo přizpůsobit i počasí. Vždyť silná bouřka 26. února není tak obvyklým jevem. Navíc rychlost větru dosahovala hodně přes 100 km/hod.

Bouře s větrem natropila mnoho škod na lesních porostech (jako by nestačil zákázonosný dech našich tepelných elektráren!). Proto nám toho večera nešel ve Smitčicích elektrický proud.

Již druhým rokem píšeme ve Zpravodaji o smičické kapli. Počítáme, kolikrát se za těch téměř 300 let její existence otočily hodinové ručičky na věži. Co financí a pracovního úsilí již bylo vynaloženo na její rekonstrukci!

Stačí však silnější poryv větru a věž kaple je přibližně o 7 metrů nižší. Ano – nejvrchnější část s koulí a šternberskou hvězdou je ulomena.

Fotografie po vichřici pořídil V. Prostředník

V kouli byly dvě plechové krabice. Do takových krabic se podle zvyklostí dávají památky z doby, kdy byla věž (nebo celá stavba) postavena nebo opravována. Bylo přislíbeno, že redaktor Zpravodaje bude přizván, až budou krabice otevírány. Slib za slib – našim čtenářům slibujeme, že je budeme o obsahu krabic informovat. Pokud by v jedné krabici byly záznamy z doby stavby, mohlo by nám to nečekaně vnést více světla na odpověď na otázku Kdo dal postavit smiřickou kapli? Mohla by být

zodpovězena i otázka, kdo byl stavitelem?!

Je 9. března před 17 hodinou. Oblouha se zatemněla a opět bouřka a opět silný vítr. Ve Smiřicích sem tam spadla střešní taška, eternit a nebo hřebenáč. Na hřišti u školy to odnesla jedna lípa a v parku 2 jehličnany. V parku se jednalo o stromy přibližně ve stáří 75 roků. Ač byly tyto stromy ještě zelené, na kmenech byla zdravá jen tenká vrstva pod kůrou. Vnitřek byl zcela zetlelý. Zajímavost – u jednoho stromu až ve výši šestého a sedmého metru byl vnitřek kmenu zcela vyplněn zeminou. Zřejmě to sem otvorem nanosili ptáci – při tak velkém množství je to obdivuhodný výkon!

Mimo Smiřice byla na budově statku u Čibuze „očesána“ střecha. Na lince elektrického vedení velmi vysokého napětí (110 kV) z Neznášova do Všestar byla větrem povalena více než polovina stožárů – škoda za 4–6 miliónů Kčs.

A co hlásí meteorologové? Letošní únor byl teplotně zcela nadnormální – za více než 200 let pozorování počasí byly naměřeny nejvyšší jak okamžité tak i průměrné teploty.

informuje

Jak ubíhají dny po 17. listopadu 1989, mění se názorová jednota na nutnost odstranit monopol vlády KSČ v názorovou pluralitu na způsob, jak ho odstranit. V této souvislosti jsou často osobní představy vydávány za záměry skupin nebo sdružení lidí.

Mluvčí Občanského fóra ve Smiřicích si jsou vědomi nebezpečí, které vyplývá z fám a pověstí a překroucených zpráv. Proto mluvčí OF vyvracejí i neopodstatněné pověsti o snaze nahradit předsedu a tajemnici MěstNV svými kandidáty. Tato otázka v této formě nebyla na setkání mluvčích nikdy projednávána. Pokud taková zpráva mezi občany kolovala, šlo buď o informaci mylnou nebo o záměrně šířenou desinformaci.

V zájmu informace občanů proto svolali mluvčí OF setkání s občany do místního kina na den 27. března 1990. Na tomto setkání mluvčí OF informovali veřejnost o plánovaných změnách ve složení poslaneckého sboru a složení rady MěstNV. Přítomní občané byli informováni o výsledku jednání u „kulatého stolu“ mezi zástupci MěstNV a mezi Občanským fórem se zástupci existujících i nově vzniklých politických stran.

Hned následně proběhlo 29. března 1990 plenární zasedání Městského národního výboru, kde byly provedeny dohodnuté změny:

Byla dohodnuta redukce počtu poslanců z počtu 60 na 41 poslanců. Po vzájemné dohodě byli odvoláni poslanci, kteří téměř vůbec nebo málo plnili své poslanecké povinnosti (neúčastnili se ani plenárních zasedání MěstNV!).

Při reorganizaci poslaneckého sboru bylo přihlédnuto i k novým politickým realitám ve státě. Proto byli pro doplnění poslaneckého sboru MěstNV vybráni noví poslanci z řad Občanského fóra, z řad nových politických stran i z řad nestraníků. Dohodou u „kulatého stolu“ bylo určeno, aby z počtu

41 poslanců bylo jen 14 poslanců z řad KSČ. Na tomto plenárním zasedání složili noví poslanci předepsaný slib.

Protože rada Městského národního výboru podala 29. března demisi, zvolili poslanci již v novém složení novou radu MěstNV. Opět na základě dohody u „kulatého stolu“ byli do jedenáctičlenné rady navrženi pouze 3 členové KSČ. Na přání poslanců se hlasovalo veřejně. Protože zástupce Občanského fóra Ladislav Hofman nezískal potřebnou nadpoloviční většinu hlasů, bylo zvoleno pouze 10 členů rady. Potřebný počet hlasů získali: Miloslav Koudelka – zůstává nadále předsedou, Karel Malý – místopředseda, Jana Heřmanová – tajemnice. Dalšími členy rady jsou: Jiří Brandejs, Ing. Miroslav Burian, Josef Holeček, Jana Müllerová, prof. Karel Novák, Jiří Piter a Přemysl Rousek.

Zástupci Občanského fóra upozorňovali na nedobrou stav čistoty ve městě. Občané Rodova poslali stížnost na provoz vojenského letiště v Hradci Králové. 12 občanů ze Smiřic protestovalo proti plánované výstavbě garáží v Hanzově ulici. Občanské fórum se zajímá i o provoz černožické výtopny. Kolem výtopny by měla být vysázena zeleň. Škvára a popílek by měly být pomocí železničních vagonů odváženy mimo okres. Počítá se stále s využitím odsíření spalín pomocí odsiřovacího zařízení ze Švédska. Suchou cestou by mělo být zachyceno 70–80 procent oxidu siřičitého.

Občanské fórum prosí touto cestou všechny občany, aby se účastnili svolávaných setkání. Zároveň je prosí, aby své názory a stanoviska vložili do schránky Občanského fóra v místní lékárně.

Za OF Smiřice Ing. Lubomír Kupka

Dovolte, abychom vám ocitovali z dopisu jednoho našeho čtenáře (i když je jeho jméno redakci známo, na přání je neuvádíme):

„Pár slov k příspěvku pana Františka Svatoně o Anežce Malé v 1. čísle Zpravodaje r. 1990. Obsahem a přirozeností stylizace mě velmi překvapil. Mimovolně se mu podařilo postavit Anežce Malé mnohem lepší pomník, než jí skýtala komunistická strana po celá desetiletí.

Mám všechny výstřižky, které kdy byly o Anežce Malé napsány. Nic životného, jen vždy stejná fotka s ofinou do čela. (Pozn. redakce: Jiná fotografie prakticky neexistovala.) Poprvé nyní vím, že to bylo také mladé, hezké a normální děvče. Dokonce až nyní se dovídám, jak se vlastně jmenovala za svobodna a kde žila.

Soudím, že článek je dobrý i pro dnešní dobu, která si politické práce tolik nevážší; dokazuje, že mnohé lidské oběti byly později zprofanovány a soudit se musí velmi obezřetně.“

Potud z dopisu našeho čtenáře a nám nezbyvá než vyslovit poděkování panu Svatoňovi za jeho podnětný článek. (pro informaci čtenářům: O Anežce Malé vyšla knížka Jaroslava Štrajta: Spojka ústředního výboru.)

Je vidět, že osobní vzpomínky a zážitky jsou přínosem pro náš časopis. I proto jsme do dnešního čísla zařadili vzpomínky z konce války v roce 1945 od pana Jaroslava Litomiského. Otiskováním těchto

příspěvků nesledujeme protěžování určitých příspěvatelů. Naopak přivítáme i další podobné příspěvky, které mohou něco sdělit čtenářům Zpravodaje.

ZPRÁVA REDAKCE:

Od účtárny MěstNV se dovídáme, že silně vzrostl počet předplatitelů Zpravodaje. To je velmi potěšitelné. Doufejme, že předplacená čísla se dostanou všem, kteří projevili zájem. Pokud dojde někde k nedopatření, předem se omlouváme a nedodání reklamujte na Městském kulturním středisku na Městském národním výboru. Za pochopení předem děkuje

redakce.

ZPRAVODAJ Smiřic, Holohlav a Rodova – vydává Městský národní výbor ve Smiřicích.

Evidenční číslo – 10/89.

Řídí redakční rada – odpovědný redaktor: Miroslav Volák

Grafická úprava: Růžena Knapová a Milena Seidlová

Vychází nepravidelně 5x ročně.

Příspěvky zasílejte na adresu Městské kulturní středisko, Smiřice.

Tiskne: AGRODAT, Nové Město nad Cidlinou

Cena jednoho výtisku je 3,- Kčs. Uzávěrka 3. čísla je 15. května 1990.

Náklad: 660 výtisků.